

Учасники конференції:

Demkiv Yuliya
Hnatiuk Marharyt
Rigus Daniella
Rohozian Yuliia
Андріянова О.Ю.
Антіпов А.А.
Артемова Ю.І.
Арутюнян А.А.
Белый Б.Б.
Білоклицька Г.Ф.
Бояджян Ю.Г.
Бутурлакiна Т.О.
Висоцька О.І.
Войтов Є.О.
Волошин А.В.
Галатюк Ю.М.
Галенко А.М.
Данило А.І.
Дейнека А.С.
Демченко В.М.
Дзюба А.С.
Довбенко Т.О.
Дюдяєва О.А.
Захарова Г.Б.
Зачко В.І.
Йопа Т.В.
Камчатна Н.В.
Карпець Л.А.
Кириєнко Є.О.
Коваленко О.С.
Ковальська Н.М.
Ковтун Н.І.
Кожара К.М.
Комаровська–Порохнявець О.З.
Конєва Т.М.
Кореняк Н.В.
Корчинська Ж.М.
Кривошеєв Е.В.
Куцак С.А.
Лебедев С.І.
Логутiна Н.В.
Маруніч В.С.
Павлов О.Г.
Палійчук І.С.
Петленко І.В.
Петрушова Н.В.
Пизинцали Л.В.
Писарчук О.О.
Пономаренко А.М.
Радионова Л.А.
Раструба Т.В.
Рибалко Л.М.
Романченко Н.В.
Самойлов П.Л.
Сапун К.В.
Сарапіна О.А.
Сергіна С.В.
Скрипников П.М.
Ступак М.Г.
Тарасенко О.В.
Ткачук О.А.
Форостюк В.О.
Форостюк Т.В.
Чала І.В.
Черних О.А.
Чумак Л.І.
Щербина-Яковлева О.Ю.
Яковенко О.В.
та інші*

ISSN 2708-1257

OpenSciLab.org

Наукова платформа
Open Science Laboratory

**СУЧАСНІ ВИКЛИКИ
І АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
НАУКИ, ОСВІТИ ТА ВИРОБНИЦТВА:
МІЖГАЛУЗЕВІ ДИСПУТИ**

**Матеріали
IV Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції
(Київ, 15 травня 2020 року)**

КИЇВ 2020

Наукова платформа

Open Science Laboratory

**СУЧАСНІ ВИКЛИКИ І АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
НАУКИ, ОСВІТИ ТА ВИРОБНИЦТВА:
МІЖГАЛУЗЕВІ ДИСПУТИ**

Матеріали

**IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
(Київ, 15 травня 2020 року)**

Самостійне електронне текстове
наукове періодичне видання комбінованого використання

** на обкладинці вказано перших авторів кожної доповіді*

КИЇВ 2020

Сучасні виклики і актуальні проблеми науки, освіти та виробництва: міжгалузеві диспути [зб. наук. пр.]: матеріали IV міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Київ, 15 травня 2020 р.). Київ, 2020. 464 с.

Збірник містить матеріали (тези доповідей) IV міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Сучасні виклики і актуальні проблеми науки, освіти та виробництва: міжгалузеві диспути», у яких висвітлено актуальні питання сучасної науки, освіти та виробництва.

Видання призначене для науковців, викладачів, аспірантів, студентів та практикуючих спеціалістів різних напрямів.

IV Міжнародна науково-практична інтернет-конференція
«Сучасні виклики і актуальні проблеми науки, освіти та виробництва»

Адреса оргкомітету та редакційної колегії:

м. Київ, Україна

E-mail: conference@openscilab.org

www.openscilab.org

Наукові праці згруповані за напрямками роботи конференції та наведені в алфавітному порядку.

Для зручності, беручи до уваги, що видання є електронним, нумерація та загальна кількість сторінок наведені з врахуванням обкладинки.

Збірник доступний на постійній сторінці конференції: <https://openscilab.org/?p=535>

*Матеріали (тези доповідей) друкуються в авторській редакції.
Відповідальність за якість та зміст публікацій несе автор.*

ЗМІСТ

** зміст інтерактивний
(натиснення на назву призводить до переходу на відповідну сторінку)*

ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА

**Антіпов А.А., Сайченко І.В., Зінченко А.М., Ткаченко С.М.,
Ткаченко І.С.**

РОЗПОВСЮДЖЕННЯ НЕМАТОДОЗІВ СОБАК..... 12

ГЕОГРАФІЧНІ НАУКИ

Корчинська Ж.М.

**АНАЛІЗ СУЧАСНИХ СТАТИСТИЧНИХ ДАНИХ ЩОДО
ДЕМОГРАФІЧНОЇ СИТУАЦІЇ ВЕЛИКОБЕРЕЗНЯНСЬКОГО РАЙОНУ
ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ (В ПЕРІОД 2007-2019 РР.)..... 19**

ЕКОЛОГІЯ

Дюдяєва О.А., Євтушенко О.Т.

ЕКОЛОГІЧНІ ВЕКТОРИ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ..... 31

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

Rohozian Yuliia

**MODERN POSITIONING BACKGROUND FOR THE AMALGAMATED
TERRITORIAL COMMUNITIES IN UKRAINE 38**

Арутюнян А.А.

**СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ ТА ЙОГО
УДОСКОНАЛЕННЯ..... 42**

Бутурлакiна Т.О.

**АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ І ФУНКЦІОНУВАННЯ
МІСЦЕВИХ ФІНАНСІВ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ: СВІТОВИЙ
ДОСВІД І УКРАЇНА..... 50**

Волошин А.В.

**ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МЕТОДОЛОГІЇ ОЦІНКИ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА 57**

Данило А.І.

**ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ЯК СКЛАДОВА ДЕРЖАВНОГО
РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ..... 63**

Романченко Н.В., Струк А.А. ДИЗАЙН-МИСЛЕННЯ У ПРАКТИЦІ МАРКЕТИНГУ	68
Самойлов П.Л. ЗАХОДИ СТИМУЛЮВАННЯ ЯК ПЕРЕДУМОВА РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ЧЕТВЕРТОЇ ПРОМИСЛОВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ В УКРАЇНІ	76
Сарапіна О.А., Шрам Т.В., Місюра О.Ю. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА ЯК ОСНОВА ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	81
Ступак М.Г., Ончуленку І.І. THE IMPACT OF AUGMENTED REALITY ON THE DEVELOPMENT OF TRAVEL AND TOURISM BUSINESS.....	89
Яковенко О.В. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СТРУКТУРИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	94

КОМП'ЮТЕРНІ НАУКИ

Бельй Б.Б. ИНТЕЛЕКТУАЛЬНАЯ СИСТЕМА ШАБЛОНОВ ФОРМИРОВАНИЯ СОСТАВОВ КАК КОНСТРУКТИВНОГО УПОРЯДОЧЕНИЯ С «ВЕСОМ»....	99
---	----

КУЛЬТУРОЛОГІЯ ТА МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

Куцак С.А. ДОЗВІЛЛЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ І РІШЕННЯ.....	102
Палійчук І.С. ЖАНРОВО-СТИЛЬОВІ ОСОБЛИВОСТІ МІНІАТЮРИ ДЛЯ ДУХОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ В. КИРЕЙКА	108

МЕДИЧНІ НАУКИ

Андриянова О.Ю., Рыбалов О.В., Кулай О.А., Короленко И.А., Яценко П.И. ФУНКЦИОНАЛЬНОЕ СОСТОЯНИЕ СЛЮННЫХ ЖЕЛЕЗ У ДЕТЕЙ, СТРАДАЮЩИХ САХАРНЫМ ДИАБЕТОМ	114
Білоклицька Г.Ф., Турянська Н.І. ВПЛИВ СУКУПНОГО ПОСИЛЮЮЧОГО ЕФЕКТУ ГЕНІВ <i>KLK4</i> ТА <i>ENAM</i> НА МОЖЛИВІСТЬ ВИНИКНЕННЯ ЕРОЗІЙ ЗУБІВ НА ТЛІ ЗАХВОРЮВАНЬ ТКАНИН ПАРОДОНТУ В ОСІБ МОЛОДОГО ВІКУ	124

Висоцька О.І., Виноградова Г.М., Мешкова О.М., Висоцький В.І., Бакуліна А.А.	
ВПРОВАДЖЕННЯ ІНОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДІСТАНЦІЙНОГО ОНЛАЙН НАВЧАННЯ ЛІКАРІВ ПЕРВИННОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ З ПИТАНЬ ІНТЕГРОВАНОЇ ПРОТИДІЇ ВІЛ-ІНФЕКЦІЇ В УКРАЇНІ	128
Дейнека А.С., Штрімайтіс О.В.	
ЛІКУВАЛЬНІ ГОРИЗОНТИ ПРЯНОЦІВ	136
Білоклицька Г.Ф., Ковальова М.А.	
ОЦІНКА ПРОГНОСТИЧНОЇ ЗНАЧИМОСТІ ПОЛІМОРФІЗМА ГЕНА ММР-20 В ВИНИКНЕННІ НЕКАРІОЗНИХ УРАЖЕНЬ ТВЕРДИХ ТКАНИН ЗУБІВ НА ТЛІ ЗАХВОРЮВАНЬ ЩИТОПОДІБНОЇ ЗАЛОЗИ	146
Кривошеєв Е.В., Павлов В.А., Настенко Є.А.	
КЛАСИФІКАЦІЯ НОРМА-ПАТОЛОГІЯ ПЕЧІНКИ ПО ФРАКТАЛЬНІЙ РОЗМІРНОСТІ БІНАРІЗОВАНОГО УЗ ЗОБРАЖЕННЯ	153
Скрипников П.М., Скрипнікова Т.П., Гуржій О.В., Хміль Т.А., Коломієць С.В.	
МЕТОДИЧНИЙ СЕМІНАР ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ ЯК ФОРМА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ У ВИЩОМУ МЕДИЧНОМУ ЗАКЛАДІ	158
<i>МЕНЕДЖМЕНТ ТА МАРКЕТИНГ</i>	
Бояджян Ю.Г., Романченко Н.В.	
УПРАВЛІННЯ СПОЖИВАЦЬКИМ ДОСВІДОМ У ЗАКЛАДАХ ГРОМАДСЬКОГО ХАРЧУВАННЯ	165
Романченко Н.В., Соколовська Д.Д.	
МАРКЕТИНГОВІ СТРАТЕГІЇ НА РИНКУ FMCG	173
<i>ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ</i>	
Галатюк Ю.М., Галатюк Т.Ю.	
ПСИХОЛОГО-ДИДАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МЕТОДОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ У КОНТЕКСТІ ТВОРЧОЇ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	184
Захарова Г.Б.	
СУЧАСНІ РІЗНОВИДИ КОНТРОЛЮ НА ҐРУНТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ	191

Камчатна Н.В. ДОСЛІДЖЕННЯ КРЕАТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ-ДИЗАЙНЕРІВ У ВНЗ І- ІІ РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ	196
Ковальська Н.М., Богадьорова Л.М. ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО ФАХІВЦЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ТЕХНОЛОГІЇ КОУЧИНГУ	201
Ковтун Н.І. ТВОРЧИЙ САМОРОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ	208
Кореняк Н.В. НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ СУЧАСНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	214
Логутіна Н.В., Лебідь Л.П. “BLACK AND WHITE” OF THE ONLINE LEARNING	221
Петрушова Н.В. ГЕЙМІФІКАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ІНТЕРЕСУ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ	224
Пономаренко А.М., Єгорова О.І., Назаренко О.В. STEM-ОСВІТА ЯК ІНСТРУМЕНТ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	227
Раструба Т.В., Обруч О.М. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВИКОРИСТАННЯ МУЗИЧНИХ ІВЕНТ- ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	238
Сергіна С.В. ВИКОРИСТАННЯ TELEGRAM В ПРОЦЕСІ ОВОЛОДІННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ У РАМКАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	245
Тарасенко О.В. СЕРВІСИ WEB 2.0 НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ	251
Форостюк В.О. РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ УЧНІВ І СТУДЕНТІВ – АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА СЬОГОДЕННЯ	259

Форостюк Т.В.

АКТИВІЗАЦІЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ШКОЛЯРІВ –
АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА СЬОГОДЕННЯ..... 264

Щербина-Яковлева О.Ю., Прокопович Р.К.

ОВОЛОДІННЯ МЕНЕДЖЕРОМ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
КОМПЕТЕНТНОСТЯМИ З ПРОПАГУВАННЯ ТВОРЧИХ РЕМЕСЕЛ..... 269

ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ

Черних О.А.

ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ЖИТТЄСТІЙКОСТІ СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ
У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ 280

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ НАУКИ

Чала І.В., Русак В.С.

ОСМОЛЯРНІСТЬ КРОВІ КОТІВ ЗА ЦУКРОВОГО ДІАБЕТУ 289

СОЦІОЛОГІЧНІ НАУКИ

Зачко В.І., Масі Н.І.

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ МЕРЕЖІ ЯК ФОРМИ СУЧАСНОЇ
КОМУНІКАЦІЇ..... 294

ТЕХНІЧНІ НАУКИ

Hnatiuk Marharyta, Polishchuk Valentyna

EFFECT OF POTASSIUM PHOSPHATE ON BIOSYNTHETIC CAPACITY
OF EREMOPTHECIUM ASHBYI..... 301

Войтов Є.О., Павличенко А.В.

ШЛЯХИ ЗНИЖЕННЯ НЕГАТИВНОГО ВПЛИВУ ВУГЛЕДОБУВНИХ
ПІДПРИЄМСТВ НА СТАН ЗЕМНОЇ ПОВЕРХНІ..... 308

Дзюба А.С., Павличенко А.В.

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ВІДКРИТОЇ
РОЗРОБКИ РОДОВИЩ КОРИСНИХ КОПАЛИН..... 315

Довбенко Т.О.

МІЖНАРОДНІ НОРМИ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ СИСТЕМИ
МЕНЕДЖМЕНТУ ОХОРОНИ ПРАЦІ 320

Коваленко О.С. ПРОГНОЗУВАННЯ ВІДМОВ СИЛОВОГО ОБЛАДНАННЯ ТЯГОВОГО РУХОМОГО СКЛАДУ НА ПРИКЛАДІ МЕТОДОЛОГІЇ “ДЕРЕВ ВІДМОВ”.....	325
Кожара К.М., Настенко Є.А., Павлов В.А., Бабенко В.О. АЛГОРИТМ САМООРГАНІЗАЦІЇ АНСАМБЛЮ У ВИРІШЕННІ ЗАДАЧІ КЛАСИФІКАЦІЇ «НОРМА-ПАТОЛОГІЯ» НА ЗОБРАЖЕННЯХ УЗД ПЕЧІНКИ	330
Комаровська-Порохнявець О.З., Швед О.В., Губицька І.І., Лубенець В.І., Новіков В.П. ОПТИМІЗАЦІЯ МОЖЛИВОСТЕЙ НАУКОВОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У ТЕХНІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТАХ ЩОДО ДОСЛІДЖЕННЯ БІОЛОГІЧНО АКТИВНИХ СПОЛУК	338
Маруніч В.С., Харута В.С., Харута В.Л. ПОГЛЯД НА ТРАНСПОРТНУ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЮ ПАСАЖИРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ	345
Павлов О.Г. ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ КОМБІНОВАНИХ ЕЛЕКТРОДІВ ПРИ ЕЛЕКТРОЕРОЗІЙНОМУ ЛЕГУВАННІ	351
Пизинцали Л.В., Александровская Н.И., Россомаха Е.И., Шахов В.И. АНАЛІЗ ВЛИЯНИЯ СОВРЕМЕННЫХ ЭКОЛОГИЧЕСКИХ ТРЕБОВАНИЙ НА ТОПЛИВНЫЙ РЫНОК МИРОВОГО СУДОХОДСТВА.....	353
Писарчук О.О., Домків Т.С. АНАЛІЗ ІСНУЮЧИХ ПІДХОДІВ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЦЕДУРИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ КРИТИЧНИХ СИТУАЦІЙ ЗА СУКУПНІСТЮ ОЗНАК	361
Ткачук О.А., Ярута Я.В. ДРЕНАЖНІ СИСТЕМИ ІНФІЛЬТРАЦІЙНИХ БАСЕЙНІВ ТА ЇХ ПАРАМЕТРИ.....	369
Чумак Л.І., Собчук А.О. ОПТИМІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ОБПАЛЮВАННЯ КЕРАМІЧНОЇ ЦЕГЛИ З МЕТОЮ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ	377

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ

Йопа Т.В.	
ОСНОВИ ТЕХНІКИ ГРИ В НАСТІЛЬНИЙ ТЕНІС.....	383
Лебедєв С.І.	
ПОБУДОВА НАВЧАЛЬНО-ТРЕНУВАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ФУТБОЛІСТІВ 10-12 РОКІВ З УРАХУВАННЯМ АНАТОМО- ФІЗІОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ	386
Рибалко Л.М.	
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕТОДИКИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ЗВО.....	396

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

Demkiv Y.M.	
“THE CHRONICLES OF NARNIA” BY C.S. LEWIS – FANTASY OR A LITERARY FAIRY TALE?	400
Rigus Daniella	
THE USE OF IDIOMS (PHRASEOLOGISMS) IN AVIATION.....	408
Артемова Ю.І.	
ЛІНГВОКУЛЬТУРЕМИ-АНТРОПОНІМИ В РОМАНІ УЛАСА САМЧУКА «СОНЦЕ З ЗАХОДУ».....	413
Галенко А.М., Степанова Г.А.	
СТАН РОЗВИТКУ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОСИСТЕМИ	419
Демченко В.М.	
ФОНЕТИЧНІ Й ЛЕКСИЧНІ ПРОБЛЕМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ МОВИ ЯК ВИКЛИК ДЕРЖАВНОСТІ.....	424
Конєва Т.М.	
НАЦІОНАЛЬНА ЛІТЕРАТУРНА СИСТЕМА ЯК СКЛАДОВА ЛІТЕРАТУРНОГО ПРОЦЕСУ	429
Сапун К.В.	
FEATURES OF JOURNAL ARTICLES AS A TYPE OF TEXTS IN THE TRANSLATION ASPECT	438

ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ

Карпець Л.А., Шпанько Т.С.

ЛЮДИНОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ МОВЛЕННЄВИХ ПРАКТИК
ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА..... 441

Петленко І.В.

ІДЕОЛОГІЧНИЙ ДИСКУРС В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ
СУСПІЛЬНИМ РОЗВИТКОМ..... 448

Радионова Л.А., Радионова О.Н.

ПРАВО НА ГОРОД: ДИАЛЕКТИКА ЕМПИРИЧЕСКОГО И
ИДЕОЛОГИЧЕСКОГО..... 452

ЮРИДИЧНІ НАУКИ

Кириєнко Є.О.

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ФАКТОР ВПЛИВУ НА СИСТЕМУ
ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ 461

ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО ФАХІВЦЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ТЕХНОЛОГІЇ КОУЧИНГУ

Ковальська Наталя Михайлівна

кандидат педагогічних наук

доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування

Херсонський національний технічний університет

Богадьорова Лариса Михайлівна

кандидат географічних наук

доцент кафедри соціально-економічної географії

Херсонський державний університет

В сучасних соціально-економічних умовах соціально захищеною та конкурентоспроможною може бути лише широко освічена людина, здатна гнучко перебудувувати напрям та зміст своєї діяльності. Саме тому, науковці постійно шукають та вдосконалюють підходи до підготовки кадрів, здатних ефективно працювати в ХХІ столітті. Серед таких освітніх інновацій ефективним є технологія під назвою «коучинг», який на нових засадах освітнього процесу здатен сприяти не лише засвоєнню нових знань або набуттю нових навичок, але й узагалі розвинути особистість в активного й компетентного фахівця. Метод має полігалузеве застосування і активно використовується в бізнесі, менеджменті та психології. За своєю навчальною сутністю коучинг починають використовувати й у площині формування фахової компетентності майбутніх спеціалістів будь-якої сфери.

У широкій семантичній площині поняття коучингу як технології визначається Е. Грантом і Дж. Гріном: процес співробітництва, що «сфокусований на рішенні та орієнтований на результат», коли тренер (коуч)

сприяє не лише отриманню й покращанню виконання завдань, а й «збільшенню життєвого досвіду, самостійному навчанню й особистісному зростанню людей» [1, с. 9]. У цьому процесі задіяно емоційний інтелект, адже це покращує здатність розуміти події та явища й конструктивно використовувати емоції.

Психологічний аспект коучингу досліджує С. Леонова, ґрунтуючись на працях засновників коучингу Т. Голві та Д. Уїтмора. Психологічна основа передбачена вже самим терміном, що походить від англ. coach «віз» (пізніше ще – «вагон» і, зрештою, «тренер»), тобто це певне просування до мети, а сам коуч (тренер) – «своєрідний провідник, який супроводжує людину чи команду» на цьому шляху [3, с. 166].

Однак головною особливістю такого просування є розкриття внутрішнього потенціалу учня / студента, і тому на перший план висуваються психологічні аспекти цієї технології – «максимізація внутрішнього потенціалу та усунення перешкод» – також внутрішніх, серед яких відзначається побоювання стереотипів [3, с. 166] (наприклад, у сприйнятті населенням певної професії – того ж таки правоохоронця чи державного службовця, до яких завжди висуваються підвищені вимоги).

У концептуальному освітньому вимірі – у контексті реформування вищої освіти, зокрема положень державної програми «Освіта 3.0», коучинг, як зазначають С. Шевчук та О. Шевчук, передбачає активне застосування інформаційних (мобільних) технологій на засадах принципів суб'єктивності та співробітництва. Що ж до викладання, то переорієнтація на партнерські – суб'єкт-суб'єктні – відносини в навчанні створює «ефективні психолого-педагогічні умови для формування фахівця, здатного ефективно реалізувати власний особистісний потенціал» [8, с. 63].

Це стає можливим в умовах сучасних світових орієнтацій, зокрема освіти, коли вільний доступ до інформаційних джерел набуває вирішального значення, і такі можливості сучасних учнів / студентів сьогодні є широкими. У цій ситуації роль викладача / тренера полягає не в поданні інформації, а в

орієнтуванні на її отримання, в організації цього процесу – щоб студент сам бажав виявити свій потенціал і набути ще новіших знань для використання не лише у фаховій діяльності, а й у власному кар'єрному зростанні.

Ще один концептуальний момент полягає в тому, що відповідно до загальної орієнтації світової цивілізації на потреби людини освіта також стає людиноцентричною, виявляючи такі концепти, як «віра в людину», «потенціал людини» і зрештою – «неперервна самоосвіта». Тобто виявляється більша суб'єктність в освітньому процесі, коли й здобувач освіти є значною мірою суб'єктом, а не суто об'єктом. Визначається і відповідний принцип суб'єктності, за яким «зміст освіти формується також і студентами» [8, с. 63]. Більшою мірою він виявляється в період стосунків зі студентами старших курсів або заочниками, або ж під час практики, коли особи розуміють фахову сутність своєї майбутньої роботи.

В. Тіманюк зібрала основні дефініції коучингу, які розподіляємо за двома ознаками: 1) однобічний вплив «учителя» на «учня» (відносини «суб'єкт – об'єкт») та 2) сумісний двобічний процес отримання нових знань («суб'єкт – суб'єкт» / «об'єкт – об'єкт»). Перша ознака дослівно передбачає «підготовку», «розвиток», «навчання», «підвищення результативності» об'єкта впливу, «створення умов», тобто однобічний тренінг. Друга полягає в «реалізації сумісного соціального, особистісного, творчого потенціалу», «сприятливих відносинах». Також актуальним є і третій семантичний конгломерат у межах коучингу – фах і відповідна діяльність, що «синтезована з психології, менеджменту, фінансів, філософії, духовних вчень» [6, с. 61-62].

Усі ці зв'язки, відносини мають єдину мету – отримання людиною нових знань, підвищення її фахового рівня. Також відзначаємо те, що за етимологією самого терміна, усе одно цей процес передбачає наявність певного коуча (учителя, наставника, організатора) та учня (або колективу). Причому другий робить це усвідомлено та з бажанням, оскільки розуміє не лише прагматичну користь – отримання диплому, займання посади тощо, але й психологічну –

розкриття та вдосконалення особистих потенційних можливостей. Учені так і зазначають, що «загальною темою для всіх цих визначень є їхня орієнтація на індивіда і на те, як підвищення навичок і знань допоможе їм ефективно функціонувати» [2, с. 179].

Відомо, що коуч – активно вживаний сьогодні термін у спорті (ще від початку ХХ століття), де він позначає тренера, який веде особу (колектив) до здобутків у цій сфері. Тому подальше поширення його на бізнес і соціальну сферу не викликає подиву, оскільки й до роботи в них потрібно фахово готувати людей. Для цього існують розроблені програми й практичні тренінги, а також, відповідно, самі коучі в межах такої тренерської діяльності (дослівно – коучингу). Головною ознакою цієї технології (більшою мірою освітньої) є активність учня / студента, який сам зацікавлений у збільшенні обсягу власних навичок у певній фаховій сфері, що відбувається за рахунок відкриття в собі раніше потенційних можливостей і здібностей.

Тому в означеному освітньому комплексі вченими визначаються такі аспекти, як навчальна активність, самоосвіта, пізнавальна взаємодія, спільна спрямованість на результат, що створює умови для швидкого досягнення цього результату [7, с. 316].

О. Рудницьких, підсумовуючи особливості застосування технології коучингу в освіті, зазначає про такі її чинники, як «системний супровід студента» з метою формування в нього гнучкості й адаптованості до змін, здатності швидко на них реагувати, «партнерське комунікативне співробітництво» з метою досягнення «значних результатів у різних сферах життєдіяльності», постійне вдосконалення особистості, розкриття її потенціалу, «систему взаємодії з коучем, із самим собою», пошук власних рішень у складній ситуації, створення умов для підвищення рівня мотивації й відповідальності як у студента, так і самого коуча, а також для бажання самому здобувати нові знання [5, с. 175].

С. Романова слушно зазначає, що вироблені під час коучингу вміння складають «основу самоосвітньої компетенції майбутнього спеціаліста» як важливий показник його фахового рівня [4, с. 83], що передбачає відповідні ознаки цієї технології – мотивацію, усвідомленість, самостійність. З іншого боку – коуча – для активізації цих ознак потрібні такі чинники, як стимулювання навчання (як у когнітивній сфері – інтересу, так і прагматичній – наприклад, кар’єрного зростання), мобілізація раніше отриманих знань (власне освітня функція), розкриття потенціалу особистості учня / студента (педагогічна функція).

В. Тіманюк робить висновок, що «фаховий рівень компетентності студентів за допомогою коучингу сформовано в тому разі, коли актуалізовано потребу отримання фахових знань, відпрацьовано настанову на фахову діяльність, отримано вміння й знання, які спрямовані на успішне вирішення практичних фахових завдань» [6, с. 65]. Структурно це відбувається в межах описаного О. Рудницьких процесу коучингу, етапи якого можна оформити як технологічну модель: установлення партнерських взаєностосунків між коучем і студентом – «спільне визначення завдань для досягнення конкретної мети» – дослідження проблеми з визначенням «перешкод на шляху до результату» – визначення шляхів для подолання цих проблем і складання плану відповідних дій – визначення термінів виконання плану [5, с. 175].

Таким чином, провідною ознакою коучингу як освітньої технології є мотивованість учня / студента в отриманні нових знань і нових умінь, усвідомленість цієї потреби з метою майбутнього фахового зростання та самостійність у навчальній діяльності. Прикладна функція коучингу має також важливе значення для удосконалення підготовки фахівців для менеджменту, бізнесу та інших практичних сфер в Україні. Зазначимо, що професійний коучинг орієнтує передусім на чітке визначення цілей і підготовку до виконання конкретних функцій і завдань.

Як висновки відзначимо, що коучинг, поряд із власне освітніми функціями, позначає компетентність менеджменту та стиль лідерства, що сприяє колективу фахівців у реалізації поставлених завдань, а також допомагає кожному з них розвиватися через коучингові категорії ініціативності (на індивідуальному рівні) та взаємодії (на організаційному рівні). До цього долучається ще й саморозвиток, який репрезентує освітню сутність коучингу та залежить від мотивації, що в умовах навчання полягає в набутті фахових знань і вмінь, а в умовах професійної діяльності – у зацікавленості в кар'єрному зростанні. Отже, у практичному вимірі коучинг є засобом підвищення рівня фахівця на фаховому та індивідуально-психологічному рівнях і відповідно, підвищує його конкурентоспроможність на сучасному ринку праці.

Список використаних джерел:

1. Грант Э., Грин Дж. Коучинг принятия решений. – СПб.: Питер, 2005.– 138 с.
2. Котовська І., Оксентюк Р., Вовк Ю. Коучинг як новий метод управління персоналом. *Соціально-економічні проблеми і держава.*– 2016.– 14 (1).– С. 178-184.
3. Леонова С. В. Коучинг як засіб розвитку потенціалу особистості. Управління в освіті: збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції, 14–16 квітня 2011 року. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2011. С. 165-167.
4. Романова С.М. Коучінг як інтерактивна технологія в освіті. *Вісник Дніпропетровського у-ту ім. Альфреда Нобеля.* 2010. № 3. С. 83-86.
5. Рудницьких О.В. Коучінг як інтерактивна технологія в освіті. *Вісник Дніпропетровського у-ту ім. Альфреда Нобеля.* 2014. № 2 (8). С. 173-176.
6. Тиманюк В. Н. Пути повышения результативности профессиональной подготовки специалистов в области управления интеллектуальной собственности. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти.* 2014. № 44. С. 60-67.

7. Хмельницька О.С. Коучинг як сучасна технологія підвищення ефективності навчального процесу. *Молодий вчений*. 2017. № 6 (46), червень. С. 315-319.

8. Шевчук С.П., Шевчук О.С. Коучинг як метод навчання студентів у контексті реформування вищої освіти України. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»*. 2016. Т. 269. Вип. 257. С. 62-65.